

Aan Provinciale Staten

Datum :
Briefnummer : 2010-57.042/44/A.11, LGW
Zaaknummer : 274479
Behandeld door : Bakker M.
Telefoonnummer : (050) 316 4179
Antwoord op :
Bijlagen : 2
Onderwerp : Tracékeuze robuuste ecologische verbindingzone Natte As

Geachte dames en heren,

Wij hebben met u afspraken gemaakt over "de rol van Provinciale Staten en Statencommissie bij landinrichting". Conform deze afspraken zijn de Projectnota's voor de landinrichtingsprojecten Meerstad (2005/2007) en Westerbreek (2008) door u behandeld. Deze Projectnota's bevatten onderzoekopgaven voor nieuwe natuur, landbouw en recreatie.

De gebiedscommissies hebben aan ons een "tussenstand van zaken" voor de robuuste ecologische verbinding "Natte As" tussen het Zuidlaardermeer en Midden Groningen (Westerbreek-Meerstad) aangeboden. Het betreft 5 alternatieven voor deze route.

Wij informeren u hierbij over onze voorkeur voor de verdere uitwerking van deze route. Deze zal, in samenhang met de overige onderzoekopdrachten, verder worden uitgewerkt tot een ontwerp-inrichtingsplan (art. 17 Wet Inrichting Landelijk Gebied).

Wij zullen dit ontwerp-inrichtingsplan, conform de hier voor genoemde afspraken, ter behandeling aan u aanbieden (naar verwachting 2^e helft 2011)

Aanleiding

In de Nota Ruimte heeft het rijk een aantal robuuste verbindingzones opgenomen, die de duurzaamheid van de totale ecologische hoofdstructuur moeten verstevigen. De robuuste verbindingen moeten de uitwisseling van soorten tussen de natuurgebieden mogelijk maken en de kans op uitsterven verkleinen. Door Groningen loopt de robuuste verbindingzone "Natte As". De Groningse "Natte As" vormt een onderdeel van een veel grotere verbinding van de Zeeuwse Delta tot aan de Dollard en voorziet in een aansluiting met Duitse natte natuurgebieden.

In een brief aan de minister van LNV d.d. 14 november 2002 ondersteunt provincie Groningen het concept "Natte As", omdat het kansen biedt voor integrale projecten die liggen op het grensvlak van natuur, waterberging, recreatie, recreatievaart en agrarisch natuurbeheer. In deze brief stemt provincie Groningen in met het globale tracé en de bijbehorende ambities en geeft zij aan prioriteit te leggen bij de verbindingen Blauwe Stad - Dollard/Brualer Schloot en de verbinding in de omgeving van Meerstad.

Afspraken tussen LNV en de provincies met betrekking tot de realisatie van de "Natte As" zijn vastgelegd in het Afspraken document Robuuste Verbindingen

2004 -2018 op 27 november 2003. In het document is vastgelegd dat de Natte As natte natuurgebieden met elkaar verbindt door middel van moerasgebieden en natte graslanden. Dit traject zal als één van de eerste gerealiseerd moeten worden, aldus de afspraken van 2003. In een brief van ons aan de minister van LNV d.d. 12 september 2005 worden deze bestuurlijke afspraken - naar aanleiding van het vaststellen van de Nota Ruimte door de Tweede Kamer - nogmaals onderschreven.

In het POP 2009-2013 is een royaal zoekgebied opgenomen waarbinnen de "Natte As" gerealiseerd zou moeten worden. De realisatieopgave voor een "Natte As" is eveneens opgenomen in het Masterplan Meerstad.

Opdracht aan gebiedscommissie Meerstad en Westerbroek

Wij hebben de gebiedscommissies Meerstad en Westerbroek o.a. gevraagd ons te adviseren over een route voor de robuuste verbindingzone "Natte As". De gebiedscommissies Westerbroek en Meerstad hebben samen 5 alternatieven uitgewerkt (zie bijgevoegd kaartje).

Voor het gebied Meerstad (ten noorden van de A7) is in het Masterplan aangegeven dat de "Natte As" ten zuidoosten van Harkstede zal komen. De "Natte As" is in het Masterplan geprojecteerd aan de oostkant van het gebied met passage van de A7 ten oosten van het benzinstation (route B, lichtblauw/route C bruin). Het masterplan geeft echter ook aan dat het geen blauwdruk is en dat er ruimte is voor een flexibele uitwerking op basis van nieuwe inzichten.

Voor het gebied Westerbroek (ten zuiden van de A7) lagen er nog geen ideeën vast met uitzondering van de passage van de A7. De gebiedscommissie Westerbroek rapporteert eind 2008 aan het Breed Bestuurlijk Overleg Westerbroek dat passage van de robuuste verbinding met de A7 ten oosten van het benzinstation niet mogelijk is vanwege de te lage ligging van de rijksweg. Een onderdoorgang op deze locatie is dus niet mogelijk. Ophoging van de rijksweg is op deze locatie technisch niet mogelijk en financieel onhaalbaar (te hoge kosten). De gebiedscommissie Westerbroek stelt daarom een westelijker passage voor waar de rijksweg in ophoging ligt (route D, rood).

Hierover is oud gedeputeerde Bleker duidelijk geweest de doorsnijding van de A7 zou en moest op die plaats. Het is dan ook opgenomen in de planvorming van Meerstad. Er is daarnaast door Royal Haskoning uitvoerig onderzoek gedaan ook zij hebben de keuze voor dit tracé onderschreven.

Route D, het voorstel van de commissie Westerbroek, impliceert dat de robuuste verbinding op een andere plek het gebied Meerstad binnenkomt. Als alternatief draagt de landbouw in Meerstad vervolgens de routes E (groen) en F (donkerblauw) voor.

Daarmee raakt de keuze van een andere gebiedscommissie direct aan de bestuurlijke afspraken. Nu is de gebiedscommissie Westerbroek welliswaar niet verantwoordelijk voor de eerdere politieke keuzes en daaruit voortvloeiende afspraken, maar de gedeputeerde is dat uiteraard wel. Hij wist van de afspraken met de landbouwers.

Het zesde alternatief op het kaartje, route A (zwart), is een aanvullende wens van LNV, voor een smalle droge verbinding, bovenop de opgave voor realisatie van de

Natte As. In de overweging voor onze keuze uit de alternatieven is deze aanvullende wens niet meegenomen.

In opdracht van de gebiedscommissies heeft DLG alle alternatieven beoordeeld in een afwegingsnotitie (zie bijlage 1: tabel samenvatting beoordeling).

DLG hanteert daarbij de criteria:

- ecologisch functioneren
- effecten op landbouw
- toetsing uitgangspunten Meerstad
- effecten op bestaande/geplande ruimtelijke functies
- inpasbaarheid waterhuishouding

De gebiedscommissies Westerbroek en Meerstad hebben op basis van een discussie over het afwegingsdocument het volgende advies uitgebracht aan ons (28 juni 2010 en 1 september 2010):

- De gebiedscommissie Westerbroek adviseert unaniem route D voor het gedeelte tussen Winschoterdiep en de A7. Voor het vervolg van de route laat zij de beslissing over aan GS.
- De gebiedscommissie Meerstad is verdeeld in haar advies. Drie leden (milieu, ANWB en waterschap) adviseren route D. Eén lid (landbouw) kiest voor E en één lid (gemeente) is niet akkoord met D. De gemeente acht zich, gelet op de voorgeschiedenis van de totstandkoming van het Masterplan Meerstad en het Masterplan zelf, gebonden aan het standpunt van de landbouw.

Wij hebben grote waardering voor de zorgvuldige wijze waarop de beide gebiedscommissies dit onderdeel van de aan hen verstrekte opdrachten hebben uitgewerkt.

Consultatierondes

Naast de beoordeling van de aan ons aangeboden adviezen hebben wij de betrokken gemeenten en een aantal agrariërs uit Meerstad geconsulteerd. Uit deze consultatieronde blijkt dat de landbouw Meerstad vast houdt aan het indicatieve tracé in het Masterplan en dat zij aangeboden compenserend maatwerk niet wil overwegen.

De gemeenten zijn er voor om vanwege het gemeentegrens overschrijdende karakter van de verbinding de juridisch planologische regeling ervan door de provincie te laten plaatsvinden d.m.v. een inpassingsplan.

Aanvullend onderzoek

Naar aanleiding van de consultatierondes hebben wij aanvullend onderzoek laten verrichten naar een alternatieve passage van de Hoofdweg in route D. Route D passeert de Hoofdweg in de buurt van een agrarisch bouwblok. Bij de ondernemer leeft de angst dat de robuuste verbindingzone nadelige schaduwwerking met zich meebrengt en daarmee beperkingen oplegt aan eventuele toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. Met de huidige wetgeving is schaduwwerking niet aan de orde. Het onderzoek concludeert dat een alternatieve passage, meer oostwaarts (ca. 200 m) en verder van het bouwblok vandaan mogelijk is.

Afweging provincie

Afwegingskader

Wij hebben de onderzochte alternatieven beoordeeld op de volgende punten:

- duurzaam ecologisch functioneren (doelmatig en sober)
- effecten op de landbouw
- keuzen Masterplan Meerstad.

Verder gaan wij er van uit dat wanneer een alternatief raakt aan keuzen in het Masterplan dat er dan door maatwerk voor moet worden gezorgd en dat deze oplossing qua effecten niet nadeliger voor de landbouw is dan de keuzen in het Masterplan.

Wij constateren op basis van de ingebrachte adviezen het volgende:

Duurzaam ecologisch functioneren

Bij route D zal de robuuste verbindingzone Natte As het beste functioneren. Deze route heeft ten opzichte van de andere alternatieven een geringe lengte, een geringere kans op verstoring, een gering aantal passages. Door de grotere loophoogte van de passage onder de A7 zal deze passage beter functioneren en is er minder kans op verstoring. Passage onder de A7 bij de alternatieven B, C en F blijkt niet mogelijk te zijn vanwege de lage ligging van de rijksweg.

Effecten op de landbouw

Route E, het door de landbouw ingebrachte alternatief, ligt binnen het te ontwikkelen woninggebied Meerstad. Belangrijk uitgangspunt van het Masterplan Meerstad is dat functies elkaar onderling versterken en dat het toekomstige woongebied Meerstad en Harkstede een samenhangend geheel gaan vormen. De te realiseren ambitie van de Natte As sluit intensieve functies als wonen, verkeer en recreatie echter grotendeels uit. Ook zorgt het voor een blijvende barrière tussen Meerstad en Harkstede. Op basis hiervan is route E niet realiseerbaar. Dit is ook reeds geconstateerd tijdens de behandeling van het concept Masterplan in uw Staten in 2004.

De routes B, C en F doorsnijden het oostelijke landbouwgebied van Westerbroek. Een aantal landbouwbedrijven wordt hierdoor geraakt zonder dat er voldoende compensatiemogelijkheden zijn.

Bij route D blijven de effecten op de landbouw als geheel beperkt.

In het gebied Westerbroek volgt de robuuste verbinding de kortste route tussen het Winschoterdiep en de A7. Daarbij maakt de route maximaal gebruik van al bestaande natuurgebieden, waardoor het effect op de landbouw in Westerbroek wordt beperkt. Het oostelijke deel van Westerbroek blijft daardoor volledig beschikbaar voor de landbouw. Dit is bij de alternatieven B, C en F niet het geval.

Voor het gebied Meerstad geldt het volgende:

- De oppervlakte afspraak van "bijna 550 ha aaneengesloten landbouw" uit het masterplan wordt gerespecteerd.
- **De gemaakte afspraak zegt meer dan alleen ca 550 ha. In de planvorming zijn steeds ook kaartbeelden gebruikt die meer dan alleen indicatief waren. Bovendien gaat het bij de nu gekozen compensatiegrond om minder hoogwaardige landbouwgrond. Deze gronden hebben een ligging die aan alle kanten is ingesloten door EHS en de robuuste verbindingzone. Dat maakt de toekomst voor de agrarier op zo'n plaats erg onzeker. Bij strengere milieueisen zal jij in zijn bedrijfsvoering ernstig worden belemmerd.**

- BBL-grond wordt zowel ingezet voor realisering van de EHS als voor kavelstructuurverbetering.
- De verkaveling van bedrijven binnen het 550 ha grote landbouwgebied Meerstad wordt aanzienlijk verbeterd door verspreid liggende veldkavels te groeperen of aan te laten sluiten bij een huiskavel. Hiermee verbetert de kavelstructuur en is er mogelijkheid tot bedrijfsvergroting.
- **Als dit zo zou zijn, was het protest vanuit landbouwvereniging niet zo massaal zijn geweest. Het is ook niet een ter zake doend argument omdat de afweging dan op basis van vrijwilligheid van de ondernemer en niet op basis van dwang zou moeten geschieden.**
- Door middel van een BBL kavel kunnen de aangrenzende landbouwbedrijven, indien gewenst, afgeschermd worden van de robuuste verbinding. Deze grond komt beschikbaar voor landbouwers die geen bezwaar hebben tegen directe ligging naast een robuuste verbinding.
- Probleem is alleen dat het bedrijfseconomisch niet aantrekkelijk is om langs een
- De alternatieve oostelijke passage onder de Hoofdweg ligt op ruimte afstand (ca. 200 m) van het bouwblok van de naastgelegen ondernemer.

Keuzen Masterplan Meerstad

In het kader van het Masterplan zijn de volgende keuzen gemaakt over het landbouwgebied Scharmer:

- Passage van de robuuste ecologische verbinding onder de A7 ten oosten van het benzinestation (masterplankaart).
- Binnen Meerstad wordt één aaneengesloten landbouwgebied gehandhaafd. Het gaat om een gebied van bijna 550 ha tussen het Rijpmagebied, Woudbloem, Midden-Groningen, de A7, Scharmer en Harkstede
- Het natte deel van de robuuste verbinding is voorzien in het zuidoosten van het plangebied, aansluitend op Midden Groningen. Om voldoende speelruimte te hebben om deze verbinding door te trekken naar het gebied ten zuiden van het lint en de A7 wordt in de zuidoosthoek de ruimte geboden om 40 ha nieuwe natuur te ontwikkelen. Tussen het lint en de A7 is ruimte voor ca. 10 ha nieuwe natuur.

Voorgaande keuzen mogen niet los worden gezien van de status van een masterplan. Het is geen bestemmingsplan dat zaken op perceelsniveau regelt. De inleiding van het Masterplan benadrukt dat het Masterplan geen blauwdruk is voor de exacte uitvoering en dat het abstractieniveau van het Masterplan zodanig is, dat de ruimte voor aanpassingen wordt geboden, zodat bij uitwerking flexibel kan worden omgegaan met nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

Passage A7

Voor de op de masterplankaart aangegeven passage van de A7 is destijds gekozen omdat deze locatie al in beeld was voor wateraanvoer vanuit de Hunze. Een combinatie van een water- en natuurverbinding was een logische gedachte. De gebiedscommissie Westerbroek heeft echter geconstateerd dat deze locatie wel geschikt is voor wateraanvoer (waarvan overigens op basis van nieuwe inzichten wordt afgezien), maar niet voor een natuurverbinding. Voor een natuurverbinding is een grotere vrije "doorloophoogte" nodig. Door de lage ligging van de rijksweg is deze niet te realiseren. Ook met technische ingrepen is hier geen goed ecologisch functionerende verbinding te maken.

De passage van de robuuste ecologische verbindingzone met de A7 is ook een discussiepunt geweest tijdens de behandeling van het concept Masterplan in Provinciale Staten (25 februari 2004). Een aantal leden deed voorstellen voor een oostelijker passage. De toenmalige gedeputeerde Bleker heeft aangegeven zich niet op een exacte locatie te kunnen en willen vastleggen omdat "Dit wel afhankelijk is van het vervolg aan de overkant (boerenbedrijven, infrastructuur, etc.). Het is namelijk de vraag wat daar de blokkades en mogelijkheden zijn." (Met de "overkant" werd bedoeld het gebied Westerbroek.)

De gebiedscommissie Westerbroek heeft, zoals hiervoor aangegeven, moeten constateren dat een passage op de locatie van de Masterplankaart niet mogelijk is en dat gezocht moet worden naar een westelijker locatie waar de rijksweg in ophoging ligt.

Oppervlakte landbouw

De keuzes in het Masterplan dienen het doel om een aaneengesloten landbouwgebied van 550 ha te handhaven en tot instandhouding van het landbouwbedrijf tussen de Hoofdweg en de A7 (brief aan Statencommissie, d.d. 5 februari 2004).

Daar waar van het aaneengesloten landbouwgebied ten noorden van de Hoofdweg in Scharmer grond nodig is voor de robuuste wordt dit gecompenseerd door de grens tussen landbouw en natuur onder het Slochterdiep in noordelijke richting op te schuiven.

Met de keuze voor route D blijft een aaneengesloten oppervlakte van bijna 550 ha landbouwgebied gerespecteerd. De eigenaar van het aanvankelijk te sparen bedrijf tussen de Hoofdweg en de A7 heeft inmiddels besloten tot verkoop aan BBL. Daarnaast behoudt het geplande natuurgebied ten noorden van de Hoofdweg (tegen Midden Groningen aan) de huidige bestemming landbouw.

Oppervlakte natuur

Op basis van alternatief D zal niet meer dan 50 ha nieuwe natuur in de zuidoosthoek bij Scharmer worden gerealiseerd. De locaties hiervan wijken gedeeltelijk af van de keuzes in het Masterplan.

Conclusie

Op basis van het voorgaande constateren wij dat alternatief D wel raakt aan gemaakte keuzes in het Masterplan maar dat deze d.m.v. maatwerk niet in strijd is met de intenties van de keuzes. Dit is politiek opportunistisch. Het opnemen van deze zinsnede toont des te meer aan dat GS de gemaakte afspraken met voeten treedt. Het is dan ook weldegelijk in strijd met de bestuurlijke afspraken. Deze zijn helder en duidelijk vastgelegd en door de gemeenteraden van Slochteren, Groningen en de provincie Groningen. Gemeenteraden en PS zouden zich aan hun eigen vastgelegde beleid moeten houden. Dat is politiek zuiver richting de betrokken burgers. Daarnaast vragen de agrariërs niet om maatwerk, ze eisen slechts handhaving van de afspraken.

Wij kiezen ervoor om route D (volgens bijgevoegde kaart) verder te laten uitwerken als onderdeel van de robuuste verbindingzone "Natte As" tussen het Zuidlaardermeer en Midden Groningen. Onze argumenten voor onze keuze voor route D zijn:

- voor het duurzaam ecologisch functioneren is dit het beste alternatief.
- in het deelgebied Westerbroek wordt zo weinig mogelijk beslag gelegd op landbouwgrond.
- voorziet in handhaving van "bijna 550 ha aaneengesloten landbouwgebied" in Meerstad.

- nagenoeg alle grond in deze route al verworven is.
- deze route biedt kansen voor kavelstructuurverbetering
- deze route is het meest kosteneffectief.
- geadviseerd wordt door gebiedscommissie Westerbroek (deel tot A7).
- geadviseerd wordt door 3 van de 5 leden van de gebiedscommissie Meerstad.

Op basis van aanvullende onderzoek concluderen wij dat route D op een oostelijker locatie de Hoofdweg kan passeren.

Gebiedscommissie

Aanvankelijk was er aanleiding om te werken met twee gebiedscommissies Meerstad (start 2005) en Westerbroek (start 2008). Vanaf 2009 hebben beide commissies vanwege de samenhang van de onderzoekopgaven nauw onderling samengewerkt. De bemensing van beide commissies is vrijwel identiek. Wij willen de verdere uitwerking tot een inrichtingsplan door één gebiedscommissie laten plaatsvinden. Dit is doelmatiger dan de huidige werkwijze. Daarnaast biedt dit extra garantie voor een integrale uitwerking van de verstrekte opdrachten. Dit is nodig omdat de gebieden ten noorden en ten zuiden van de rijksweg op de onderdelen natuur, landbouw en recreatie nauw met elkaar zijn verbonden. De nieuwe gebiedscommissie stelt voor het totale gebied een ontwerp-inrichtingsplan op. De bestaande projectnota's Meerstad en Westerbroek vormen hiervoor de leidraad.

Procedure

In navolging op onze keuze voor het voorkeursalternatief verzoeken wij de nieuwe gebiedscommissie om alternatief D samen met de andere inrichtingsopgaven verder uit te werken tot een inrichtingsplan. Deze zal, zoals in de inleiding aangegeven, aan u ter behandeling worden aangeboden (naar verwachting 2^e helft 2011).

Na ter inzage legging en definitieve vaststelling van het inrichtingsplan zullen wij de uiteindelijke begrenzing vastleggen in het Natuurbeheerplan (voor SNL) en de Provinciale omgevingsverordening.

In overleg met de twee gemeentes hebben wij besloten om vanwege het gemeente overstijgende beleid het voortouw te nemen voor de juridische planologische vastlegging d.m.v. een inpassingsplan.

Ten aanzien van de procedure stellen we voor dat de Gedeputeerde opnieuw in gesprek gaat met de betrokken landbouwers. Er moet een oplossing komen. De gedeputeerde zal zich hierin een betrouwbaar dienaar van de overheid moeten betonen.

Ook voor de verhouding tussen de provincie en de gemeente Slochteren is het van groot belang dat er een oplossing komt college en raad steunen unaniem de lijn zoals vastgelegd in het Masterplan.

Wij vertrouwen erop u voldoende te hebben ingelicht.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.